

گڏستانى دڙسڻات؛ ڪا تڙڪ ميديا و ياسا تاوانڙڪان دڙشڻو. . نووسيني : ڪارزان عزيز ءبدولرحمان

ٺٽم سڙدڻمى ڪڙ ٺٽم تڙيدا دڙين، نيشتمانى گڏانى شڙوئى سٽمڻ؛ سٽمڻ ڪڙ جاران بڙ زڙمڻ، بڙ شمشڙر و بڙ ڪڙلايڻ تى ووت لڙ بازار ڪانى مڙوودا دڙبينرا، ٺٽمڻ بڙ ڪراوٽ، بڙ تڙڪڻ لڙجيا، بڙ ياسا ڪاغڙزيڻ چڙوٽ ڪان و بڙ دڙگا زڙبڙلا ڪانى ميديا بڙرگڙڪى پيرز، مڙدڻى و فريادڻ سان لڙبڙر دڙڪات. چيرڙڪى مڙوويي »ٺانوكيس« تڙها داستان ڪڙ ڪڙنى سادڻ نيڻ ڪڙ لڙ پڻ تووڪى مڙوودا تڙمار ڪرايٽ، بڙڪو ٺاوڻ ڪڙ زڙر وون و بڙگڙردڻ بڙ سيستڻ مى حوڪمڻانى، ٺابوورى و ڪڙمڻ لايڻ تى ٺٽمڻى ٺٽمڻ. لڙو ڪڙمڻ گايانى ڪڙ تڙيدا ياسا بڙ پاراستنى ڪورسييڻ نڙڪ بڙ دادپڙروئى، دڙسڻا تداران بڙردڻ وام ڇڙريڪى پاڪردنڻ وئى ناوبانگى ڻڻشى ڇڙيانن؛ ٺٽوان ياسا و مڙوو وڙڪ ٺامرازڙڪ بڙڪار دڙهڻ تاوڙڪو ڪڙمڻ گڙ باوڻ بڙو بڪات ڪڙ سٽمڪار، لڙبڻ تڙدا، پياوڙڪى ڇڙخواز و فريادڻ سڙو.

ڪا تڙڪ سڙرجى خوندنڻ وڙي ڪڙ قوو دڙڇڻين سڙر ڻوٽى گڙشڻ سڙندنى ڪڙمڻ گڙ مرڙڇايڻ تيڻ ڪان، دڙبين سٽم هڙميشڻ ڇاڻب، ناو و ووخسار دڙگڻڻڻ، بڙم نام ناوڙرڙڪڙڪى - ڪڙ هڙمڙينى خوڻ و سستگردنى هڙشيارى تاڪڙ ڪان - وڙڪو ڇڙ دڙمڻڻڻو. لڙم وتارڻدا، بڙ شڙواز ڪڙ زانستى، ڻڻڇڻي و ٺٽدڻي، وردڻ ڪاري ٺٽو ميڪانيزمڻ فيڪرى و سياسى و ميديا يانڻ شى دڙڪڻين وڙ ڪڙ چڻ سٽمڪاران لڙ دواى مردن شىانڻ وڙ وڙڪ »پياوچاڪ« دڙهڻڻو و ڪڙمڻ گڙ لڙ هڙشيارى استڻڻ قينڻ بڙبڻ ش دڙڪڻ.

لڙ جياتى ڪڙمڻ گڙ ڪڙن ڪانى نيل و ڪڙيل ڪردنى جڙسٽي ووت، ٺٽمڻ ٺانوكيسڻ نوڙڪان بوونڻ تڙ ڇاوڻ ڪڙمپانيا زڙبڙلا ڪان، پڻڻڻ وڙوڪڻ ش و بڙبڻ ماڪان، ڇڙرڇاري ٺابوورى و ڪورسييڻ ڪانى بڙياري سياسى. ٺٽوان سامانى گشتى، داهاتى نيشتمان و بڙوئى ڇڙڪ دڙدن، سامانى وڙات بڙ بڙرڙو وڙندي تڙنگى ڇڙزاني و حزبى بڙڪار دڙهڻ، و گڙنج ناچار دڙڪڻ بڻڻ قوربانى بڙڪارى و ڪڙچڪردن بڙ ٺٽوروپا (هڙروڙڪ چڻ لڙ داستان ڪڙدا ڪڙڪڙ لڙ دڙسٽبرد و فرووشتى). لڙ

سږردمی ئمدا، یاسا تنها قغاننک ب پاراستنی برژوونندی چینکی بچووکي دسماتدار، نک ب دادپروړی. کاتک هاوالتیې مافی خي دوت، یان داوای ژيانکی شایسته دکات، ب تمتی تکدانی ئاسایشی نیشتمانی سزاددرت، لکاتکدا دزی استقین و گندکار گورکان ل پشت دیوار ئستورکانی دسماتو و خریکی ککردنوی سروت و سامان. ئم هاوکشې نیشانی ئوې ک سیستمی سړمای داری چتگړی، اکشانی داهاتی نیشتمانی ب لای خي دکات ئامانجی سړکی و هیچ بزپییکی ب حالی خکدا نایتو.

کاتک ئانوکیسکان دمرن، یان دسماتیان دگوت و پگکیان کا دبتو، سیستمک دست دکات ب پسمیکی گوروی سپکردنوی ووی ووی ئشیان. کنا میدیایکان، پیج سببروکان، پیاو دستمکان و مژوونووس درزنکان دبن «پیاو لووت ب اوکي ناو چیرکک»؛ وات ئو کسانکی ک دق درینکان ب خک بخوئندو و ببن: «ئو پیاوکی چاک بوو، سیری ئم دستکوتان بکن! ئو پارزگاری ل ئارامی و سقامگیری کردوو!» ئم هم مان ئو فف میدیایي ک حزب دسماتدارکان ئم بکاری دهن؛ دروستکردنی مژوویکی خیای، فابریکی دروستکردنی قارمانی و پاکانکردن ب تاوانکانی ابردوو، تاوکو کممگ باو ب و بکات ک هموو ئوستم، گواي ب خری گشتی و پاراستنی قوارک بوو. دسمات زر باش دزانست ک چن مژوو ل برژوونندی خیدا دستکاری بکات، چونک ب ب کترکردنی یادوړی گشتی و ب ب دروستکردنی کسایتي درین، ناتوانت دسماتی خي درژ پ بدات.

ووداوی تان نکردنکي گستان ل داستانکدا، وئنی استقیني ئو هاوالتیې ستملکراوې ک ل نبوونی داهاتوو و نئومدیيکی قودا، پنا ب هممان گکی دسمات دکات ب دزینی مافی خي، بام ل کتاییدا هنز ئمنییکان تنها سزای چینی خوارو ددن (سدان غومام هواسران یان سزادراون). ل حوکمانی ئممشدا، دز گورکان و گندکارکان پارزراون، لکاتکدا بچووکترین سړپچی یان نا زایتي هاوالتیېکی هژار یان کاسبکار ب توندترین شوو سړکوت دکرت، ئم دووانی، وات پاراستنی گندی گور و سزادانی توندی بچووک، بندمای برردوامبوونی چین دسماتدارکان ک نایمن دادپروړی استقین بت ئاراو و همیش ترس ل دی کممگدا دچنن.

کاتک کسایتي ناو چیرکک ل کاتی خوئندنوی دستکاندا دگوت: «فتاری مرف وکو برردکک دخرت ناو دریاو... پاش

کا تژمـلـرک ئاوـکـ هـور دـبـتـو و مـرـقـ هـموو شـتـک لـبـر دـکـات،
ئـمـ باسـی ئـو فـو دـروونی و سـایـکـلـجـیـ گـورـیـ دـکـات کـ
دـسـمـات لـ کـمـگـی دـکـات. ئـوان چـاوـ دـکـن بـ تـپـبوونی
کـات، کـارـسـاتـی کـچ، فـوتـانی سـامـان، دزی، قـیـرانـ ئـابـووریـکـان و
گـنـدـی بـنـ بـشـک لـ فـرامـشیـ گـشتی، تـاوـکـو خـک سـرلـنـو
بـگـنـنـو ژـر هـمـان سـیـسـتـم و باوـ بـهـنـنـو. دـسـمـات لـسـر
کـورتـبـینی یـادـوـری کـمـگـ قـای خـی بـناغـ دـنـت و پـی وایـ
کـات هـموو بـرینـکـان و سـتـمـکـان دـسـمـتـو.

لـ دیمـنی کـتـایـی دـاستـانـکـدا، دـبـنـین غـوـامـ ئـازادکـراوـکـان
دوای تـپـبوونی کـات دیـسانـو دـگـنـنـو و ناو هـمـان سـووی
قـرزداری، ترس و مـلـکـچـیـو. ئـمـ نـیـشـانـدـری اـسـتـیـکی تـا و
فـلسـفـیـ: کـیـلـایـتی تـنـها بـ بـینی زنجیر و ئـازادکردنی جـسـتـی
کـتـایـی نـایـت، بـکـو کـاتـک کـتـایـی دـت کـعـق، هـشـیاری و
دـروونی مـرـقـکـش لـ ترس و وـابـسـتـی زـگـاری بـت. لـ کـمـگـی
ئـمـشـمانـدا، زـرجـار مـرـقـکـان دوای زـگـاربـوون لـ دـسـت دـسـمـاتـکی
سـتـمـکار، بـهـی نـبوونی زـمـینـیـکی ئـابـووری سـرـبـخ، نـبوونی
سـیـسـتـمـکی پـروـردـی دـروست و کـمـتـرخـمی فیکری، ناچار دـبـن
سـرلـنـو بـگـنـنـو و هـمـان ژـیـنگـی چـوسـانـدنـو و خـیان بـخـنـو
ژـر باـی تـانـوکیـس نوکـان.

مـژو و تـنـها دوو پـاتـبوونـو و ووداوـکـان نیـ، بـکـو
دوو پـاتـبوونـو و بـدـنـگی کـمـگـی لـبـرامـبـر دـریـکی
کـخـراودا. بـ ئـو و لـم بازنـ داخـراو زـگـارمـان بـت، چـند
خـاکـی گـرنگ و پـراکـتیکی وکـ نـیـشـانـدـر لـبـر چـاو دـگـرین: یـکـم،
دـبـت کـمـگـ و نـو و نـو بـن کـ مـژووی دـسـمـاتـداران و
کـلـ پـ لـ درکـانـان تـبـکـنـو، و اـسـتـیـکـان بـ بـ ترس بـخـنـ
و بـ ئـو و نـو کـانی دـاهاـتـو بـ هـمـان هـمـان دا نـچـن. دوو م،
تـاوـکـو تـاکـکـان لـ ووی ئـابـووریـو وـابـسـتـی مـوچـ، بـزـی و
خـرخـوازی دـسـمـاتـداران بـ، نـتـوانـ ئـازادانـ بـیـار بـن؛ بـیـ
دـروستکردنی سـرـبـخـی ئـابـووری و بازای ئـازاد کـلیلی زـگـاربـوونـ.
سـیـم، نـابـت گـ بـدین کـنا مـیـدایـکـان و پـیـجـ سـبـروکـان
تـاوـنـباران و سـتـمـکاران بـکـنـ پـاـوان لـ پـاش مـردن یان گـانـی
پـسـتـکـانـان؛ دـبـت یـادـوـری نـیـشـتـمانی پـارـزـراو بـت. چـوارم،
دـبـت هـشـیاری گـشتی لـ ئـاسـتـکـدا بـت کـ هـیچ کـات جـیاکـاری لـ
نـوان سـزادانی چینی هـژار و پـاراستنی گـنـدـنـو گـورکـانـدا قـبو
نـکـات و هـمـیـشـ داوای سـروـری یـاسـا بـکـات.

سـرچـاوـکـان

کتبى بىرگى يىككى مى سىنڭھا

لپپرى

(۱۳۹/۱۴۰/۱۴۱/۱۴۲/۱۴۳/۱۴۴/۱۴۵/۱۴۶/۱۴۷/۱۴۸/۱۴۹)